

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

**ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
19 – 20 ЖОВТНЯ 2021 р.**

**«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»**

м. Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 жовтня 2021 року. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2021. – 369 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Мельник Ю.М. - д-р екон. наук, професор, директор ННПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Купріна Н.М. – д.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Савенко І.І. – д.е.н., проф., Іванченкова Л.В. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Неустроєв Ю.Г. – к.е.н., доц.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Шаркова І.І., магістрант

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса, Україна

Сьогодні, в умовах перманентних кризових явищ, викликаних як факторами глобального характеру (рецесія світової економіки через Covid-19), так і проблемами регіонального (військові дії на сході України, анексія Криму) та внутрішнього (стагнація національної економіки, відтік робочої сили за кордон, посилення соціальної напруги, зниження платоспроможного попиту) походження, виключної актуальності набувають питання підвищення ефективності формування та використання оборотного капіталу підприємств. Раціональне формування та ефективне використання оборотного капіталу є запорукою безперервного функціонування підприємства, виконання виробничої програми, забезпечення зобов'язань перед споживачами, поліпшення фінансового становища та конкурентоспроможності на ринку. Досягнення високого рівня ефективного використання оборотного капіталу, забезпечення його оптимальної структури, у кінцевому підсумку дозволяє отримати позитивний фінансовий результат та досягнення стратегічних цілей [1, с. 698].

Забезпечення належного рівня ефективності формування та використання оборотного капіталу має виключну актуальність не тільки на мікро-, а й макrorівні, оскільки від рівня ефективності зазначених процесів в цілому по економіці значною мірою залежать податкові надходження до бюджету, формування ресурсів Пенсійного фонду, збереження та збільшення робочих місць та рівня заробітної плати, а отже і соціальна стабільність в суспільстві, стан банківської сфери тощо.

З точки зору практичного аспекту аналізу процесів, які відбуваються в процесі формування та використання оборотного капіталу, слід відзначити, що у формалізованому вигляді, а саме у вигляді статистичної, бухгалтерської та управлінської інформації, оборотний капітал представлений різними елементами оборотних активів [2, с. 80].

Для характеристики загальних процесів формування та використання оборотного капіталу, що визначає рівень ділової активності на рівні окремих підприємств та економічної системи в цілому, проаналізуємо абсолютні значення та динаміку таких показників, як коефіцієнт оборотності оборотних активів, рентабельність оборотних активів, тривалість одного обороту оборотних активів, коефіцієнт завантаження (закріплення) та відносну економію оборотних активів (табл. 1).

Таблиця 1 Показники ефективності використання оборотних активів вітчизняних підприємств (в цілому по Україні)

Показник	Роки						Відхилення (+,-)	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2019 до 2018	2020 до 2019
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств, млрд. грн.	5159,1	6237,5	7707,9	9206	9639,7	9685,6	433,7	45,9
Прибуток до оподаткування, млрд грн	-348,5	69,9	237	369,2	613	318,5	243,8	-294,5
Оборотні активи, млрд. грн	4108,6	5772,8	5650,8	6285,1	6640,3	6715,2	355,2	74,9
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об	1,256	1,080	1,364	1,465	1,452	1,442	-0,013	-0,009
Рентабельність оборотних активів, %	-8,48	1,21	4,19	5,87	9,23	4,74	3,36	-4,49
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	286,7	333,2	263,9	245,8	248,0	249,6	2,2	1,6
Коефіцієнт завантаження (закріплення), грн	0,796	0,925	0,733	0,683	0,689	0,693	0,006	0,004
Відносна економія оборотних активів (за базовий період прийнятий 2015 рік), млрд. грн	-	-805,4	487,6	1046,4	1036,6	998,2	-	-

Джерело: розрахунки автора на основі [3]

Аналіз динаміки наведених в таблиці показників ефективності використання оборотних активів дозволяє зробити висновок про поступове її підвищення протягом 2015-2019 років. Так, за зазначений період коефіцієнт оборотності оборотних активів збільшився з 1,256 до 1,452 обороту при скороченні тривалості одного обороту оборотних коштів з 286,7 до 248,0 дня, що свідчить про значне прискорення оборотності коштів. Рентабельність оборотних активів порівняно з першим прибутковим роком (2016) до 2019 року стабільно зростала: з 1,21% до 9,23%. Таким чином, на кожну гривню оборотних активів прибуток підприємств збільшився з 1,21 коп до 9,23 коп.

Коефіцієнт завантаження (закріплення) оборотних активів, що характеризує економічність господарських процесів з точки зору оптимізації обігу оборотних активів, зменшився 0,796 грн в 2015 році до 0,689 грн, тобто на 0,107 грн. Отже, порівняно з 2015 роком для реалізації продукції (товарів, послуг) на одну гривню в 2019 році оборотних активів потрібно на 10,7 коп менше, що свідчить про позитивні тенденції в управлінні оборотним капіталом в цілому. Про значну економію коштів, отриману за рахунок прискорення оборотності оборотних активів, свідчить відносна економія оборотних активів, яка в 2019 році склала 1036,6 млрд грн в цілому по економіці. Таким чином, можна зробити аргументований висновок, що протягом 2015-2019 років відбулося значне підвищення ефективності використання оборотних активів в цілому по економіці. В 2020 році, як свідчать дані таблиці, відбулося незначне зниження загальної ефективності використання оборотних активів, що на нашу думку, пов'язано насамперед з рецесією світової економіки.

Для визначення резервів підвищення ефективності формування та використання оборотних активів, виключно важливим є оцінка ефективності використання окремих елементів оборотних активів. В таблиці 2 наведені відповідні розрахунки.

Таблиця 2 - Структура оборотних активів вітчизняних підприємств та показники ефективності використання окремих їх елементів

Показник	Роки					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) підприємств, млрд. грн.	5159,1	6237,5	7707,9	9206	9639,7	9685,6
Оборотні активи, млрд. грн, в т.ч.	4108,6	5772,8	5650,8	6285,1	6640,3	6715,2
запаси	850,8	1046,5	1294,2	1548,1	1624,2	1612,5
дебіторська заборгованість	2517,2	3945,6	3459,2	3873,2	4072,1	4223,9
грошові кошти	301,6	334,5	365,6	377,1	463,5	389,5
інші елементи оборотних активів	439	446,2	531,8	486,7	480,5	489,3
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, об	1,256	1,080	1,364	1,465	1,452	1,442
по запасах	6,064	5,960	5,956	5,947	5,935	6,007
по дебіторській заборгованості	2,050	1,581	2,228	2,377	2,367	2,293
по грошових коштах	17,106	18,647	21,083	24,413	20,798	24,867
по інших елементах оборотних активів	11,752	13,979	14,494	18,915	20,062	19,795

Показник	Роки					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	286,7	333,2	263,9	245,8	248,0	249,6
у запасах	59,4	60,4	60,4	60,5	60,7	59,9
у дебіторській заборгованості	175,6	227,7	161,6	151,5	152,1	157,0
у грошових коштах	21,0	19,3	17,1	14,7	17,3	14,5
у інших елементах оборотних активів	30,6	25,8	24,8	19,0	17,9	18,2
Відносна економія оборотних активів, млрд. грн	0	-805,4	487,6	1046,4	1036,6	998,2
по запасах	0	-17,9	-23,1	-29,9	-34,5	-15,2
по дебіторській заборгованості	0	-902,2	301,6	618,5	631,2	501,8
по грошових коштах	0	30,1	85,0	161,1	100,0	176,7
по інших елементах оборотних активів	0	84,6	124,1	296,7	339,8	334,9

Джерело: розрахунки автора на основі [3]

Аналіз показників ефективності використання елементів оборотних активів дозволяє зробити висновок, що серед усіх їх складових найбільш ефективним чином відбувалося управління дебіторською заборгованістю, яка крім того займає найбільшу питому вагу у структурі оборотних активів протягом всього періоду дослідження. Про ефективність управління дебіторською заборгованістю свідчать показники відносної економії: протягом всього періоду саме за рахунок дебіторської заборгованості формувалася загальна економія. Динаміка коефіцієнта оборотності оборотних активів по структурних елементах свідчить про зростання цієї ефективності по усіх складових, окрім запасів: протягом 2015-2020 років коефіцієнт оборотності запасів зменшився з 6,064 в 2015 році до 6,007 в 2020 році. Про неефективне використання запасів свідчить також від'ємне значення відносної економії даного елемента оборотних активів: в кожному році протягом періоду дослідження в цілому по економіці спостерігалися значні перевитрати через неефективне використання запасів: значення перевитрати коливалося від 15,2 млрд грн (2020 рік) до 34,5 млрд. грн (2019 рік). Отже, можна зробити висновок, що підвищення ефективності управління запасами є сьогодні основною теоретичною та практичною задачею підвищення ефективністю управління оборотним капіталом в цілому.

Література

1. Савченко А.М., Матвіюк А.В. Оборотні активи виробничого підприємства в сучасних умовах: обліково-аналітичний аспект // Східна Європа: Економіка, бізнес та управління. 2019. Вип. 6 (23). С. 698-705
2. Васьківська К.В., Сич О.А. Фінансовий менеджмент: навч. посіб.

Львів : "ГАЛИЧ-ПРЕС", 2017. – 236 с.

3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Веб сайт].
URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 01.09.2021)

ОЦІНКА ЯКОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ

Хачатурян О.С., к.е.н.

**Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж
ОНАХТ», м. Одеса, Україна**

Все більшого поширення та розвитку останнім часом набуває сфера надання автотранспортних послуг. Постійно збільшується число автопідприємств і одноосібних перевізників. Разом з цим зростає й рівень конкуренції між ними, що викликає необхідність підвищення якості перевезень. Адже високий рівень якості дозволяє займати провідне положення у даному секторі економіки. Нагальною є необхідність проведення оцінювання якості надання автотранспортних послуг, причому актуальним є її оцінювання з позицій споживачів.

Одним з важливих елементів розуміння поняття якості на підприємствах автотранспорту є оцінювання підсумкової їх продукції – автотранспортного сервісу й сервісу для споживачів. Мета такої оцінки – виявлення ступеня добротності автотранспортного обслуговування за поміччю параметрів здійснення належних процесів. У зв'язку з цим необхідне удосконалювання множини консеквентних підходів до оцінки якості автотранспортного обслуговування при формулюванні його ознак.

Новітня література з менеджменту якості [1-4] доволі конкретно відзначає необхідність оцінки якості з точки зору споживачів [3, с. 51]. У сфері автомобільних перевезень теж виконані спроби оцінити якість транспортного сервісу з точки зору реальних набувачів послуг [4, с. 45-52]. Проте, таке оцінювання якості проводиться після отримання послуги, тому не враховує побажань споживачів стосовно якості обслуговування та не дає можливості порівняти, наскільки різняться між собою рівні наданих і очікуваних послуг.

Використання наявних методик оцінки якості надання послуг чи виробленої продукції, має певні недоліки: немає можливості порівняти й не існує взаємозв'язку між показниками, що використовуються при оцінюванні якості послуг, продукції й процесів, які продукують її ступінь; не виокремлюється особливість створення ознак, які можуть бути використані для оцінювання якості споживачем ходу обслуговування; при отриманні послуги, розгорнутої в часі, як це має місце при отриманні автотранспортних послуг, остаточний рівень її якості формується з складових якості окремих її

	Кушнір О.І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	АНАЛІЗ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ	
	ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАР-	
34.	СЬКОЇ І КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗЕЙ УКРАЇНИ	110
	Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент; Галайчук К.І., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	СИТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ	
	ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	
35.	Фрум О.Л., к.е.н., доцент; Левченко М.С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	114
	АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
36.	Мініна В.О., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	117
	АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СВІТОВОГО	
37.	РИНКУ	119
	Федорова Т.С., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	ВПЛИВ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ НА	
	ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА	
38.	Кухарук А.А., викладач циклової комісії економічних дисциплін, Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса, Україна	123
	АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ ВИТРАТАМИ	
39.	ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	126
	Похольченко О.С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	СТАН РИНКУ І ПРОБЛЕМИ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА	
	СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	
40.	Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент; Петренко О.О., магістрант; Присяжнюк К.В., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	130
	МОДЕЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
	ПІДПРИЄМСТВ КОНСЕРВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	
41.	Фрум О.Л., к.е.н., доцент; Цвірінкалова В.А., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна, Україна	133
	ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ	
42.	ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ	137
	Шаркова І.І., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	
	ОЦІНКА ЯКОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ	
43.	Хачатурян О.С., кандидат економічних наук, Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса, Україна	141
	THE STATE OF DEVELOPMENT OF THE BIOECONOMY IN ROMANIA	
44.	Voicilaş D.M., Assoc.prof.dr., Senior researcher, Romanian Academy, Institute of Agricultural Economics, Bucharest, Romania	144
	ОЦЕНКА РОЛИ ПРОФЕССОРОВ В РЕЙТИНГЕ ВУЗА ПРИ ВЫБОРЕ	
45.	УНИВЕРСИТЕТА ПОТРЕБИТЕЛЯМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ	148